

• BÖLGE İDARE MAHKEMESİ DAİRELERİNİN GÖREVLERİ

- İlk derece mahkemelerince verilen ve istinaf yolu açık olan nihai kararlara karşı yapılan istinaf başvurularını inceleyerek karara bağlamak.
- İlk derece mahkemelerince yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlamak.
- Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki görev ve yetki uyuşmazlıklarını çözmek.
- Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

DANIŞTAY

- İdari yargının yüksek mahkemesi Anayasa Madde 155'de düzenlenmiş olan Danıştay'dır.
- Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.
- Danıştay, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.
- Danıştay üyelerinin dörtte üçü, birinci sınıf idari yargı hakim ve savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından Hakimler ve Savcılar Kurulu; dörtte biri, nitelikleri kanunda belirtilen görevliler arasından Cumhurbaşkanlığı tarafından seçilir.
- Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanları, kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.
- Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla (Danıştay Kanunu) düzenlenir.

DANIŞTAYIN YAPISI

- Bugün için Danıştay dokuzu dava, biri idari daire olmak üzere toplam on daireden oluşur.
- Her dairede bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur. Heyetler bir başkan ve dört üyenin katılımıyla toplanır, salt çoğunluk ile karar verir. Üye sayısının yeterli olması halinde birden fazla heyet oluşturulabilir. Bu durumda, oluşturulan diğer heyetlere, heyette yer alan en kıdemli üye başkanlık eder. Müzakereler gizli yapılır.
- Dairelerde yeteri kadar tetkik hakimi bulunur. Her dairede, ayrıca bir yazı işleri müdürünün yönetimi altında bir kalem bulunur. Kalem, yazı ve tebliğ işlerini yürütür. Daire başkanları belirli bir dairenin başkanı olarak seçilirler.
- Danıştay Genel Kurulu, Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeler ile Genel Sekreterden oluşur. Genel Kurulun toplanma ve görüşme yeter sayısı Başkan ve üyeler tam sayısının yarısından fazlasıdır. Kararlar çoğunlukla verilir.
- **İdari Dava Daireleri Kurulu**, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asil ve iki yedek üyeden; **Vergi Dava Daireleri Kurulu** ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asil ve üç yedek üyeden oluşur.
- **İçtihatları Birleştirme Kurulu**, Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden kurulur. Toplanma ve görüşme yetersayısı en az otuzbirdir. Toplantıda hazır bulunanlar çift sayıda olursa en kıdemli üye Kurula katılmaz.

İLK DERECE MAHKEMESİ OLARAK DANIŞTAY'DA GÖRÜLECEK DAVALAR

- Danıştay ilk derece mahkemesi olarak:
 1. Cumhurbaşkanlığı kararlarına,
 2. Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelere,
 3. Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,
 4. Danıştay İdari Dairesince veya İdari İşler Kurulunca verilen kararlar üzerine uygulanan eylem ve işlemlere,
 5. Birden çok idare veya vergi mahkemesinin yetki alanına giren işlere,
 6. Danıştay Yüksek Disiplin Kurulu kararları ile bu Kurulun görev alanı ile ilgili Danıştay Başkanlığı işlemlerine karşı açılacak iptal ve tam yargı davaları ile
 7. tahkim yolu öngörülmemiş kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan idari davaları
- Danıştay, belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri hakkındaki istemleri inceler ve karara bağlar.

TEMİZ YOLUYLA DANIŞTAY'DA GÖRÜLECEK DAVALAR

- İdare mahkemeleri ile vergi mahkemelerince (bölge idare mahkemelerince verilen temiz yolu açık kararlar!) nihai kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili nihai kararlar Danıştayda temiz yoluyla incelenir ve karara bağlanır.

UYUŞMAZLIK YARGISI

- Görev, bir uyuşmazlığa hangi yargı kolunda bakılacağını ya da yargı kolu içerisinde yer alan hangi tür mahkemelerce bakılacağını ifade eden bir kavramdır.
- Görev uyuşmazlığı, görev noktasında ortaya çıkan bir mahkemenin kendisinin görevli sayması veya saymaması noktasındaki uyuşmazlıktır.
- Bir davanın görülmesinin başka bir yargı kolunun görevi içine girdiği gerekçesine dayanılarak yapılan görev itirazının mahkemece reddi üzerine ilgili başsavcının görev konusunun incelenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmasına «olumlu görev uyuşmazlığı» denir.
- Farklı yargı kollarından (adli ve idari yargı) yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olmasına ise «olumsuz görev uyuşmazlığı» adı verilir.

UYUŞMAZLIK YARGISI

- Hüküm uyuşmazlığı farklı yargı kollarından (adli ve idari yargı) yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, aynı kişinin aynı konuda açtığı davalar dolayısıyla verilen kesinleşmiş kararlar arasındaki çelişkinin, bir hakkın yerine getirilmesini engelleyecek şekilde olması durumudur.
- Farklı yargı kollarından çeşitli mahkemeler arasında ortaya çıkabilecek görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili olan bir yargı koludur.
- Uyuşmazlık yargısı alanında görevli yargı mercii uyuşmazlık mahkemesidir.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

- *Uyuşmazlık Mahkemesi Anayasanın 158. maddesinde bir yüksek mahkeme olarak düzenlenmiştir.*
- Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlmeye yetkili bir yüksek mahkemedir.
- Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişi kanunla (2247 sayılı uyuşmazlık mahkemesinin kuruluş ve işleyişi hakkında kanun) düzenlenir.
- Bu mahkemenin Başkanlığını Anayasa Mahkemesince, kendi üyeleri arasından görevlendirilen üye yapar.
- Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesinin kararı esas alınır.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

- Uyuşmazlık Mahkemesi bir Başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden kurulur.
- Uyuşmazlık Mahkemesine, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçilir.
- Toplantı yetersayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır.
- Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanın çağrısı üzerine, Başkentte, mahkeme için ayrılan yerde toplanır. Toplantının gündemi toplantıdan en az üç gün önce, raporlarla birlikte üyelere ve uyuşmazlıkla ilgili Başsavcı veya Başkanın sözcülerine dağıtılır.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

- Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu resmi yazı ile kendisine bildirilen yargı mercii, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince bir karar verilinceye kadar davanın görülmesini geri bırakır. Altı ay içinde bu Mahkemenin kararı gelmezse yargı mercii davayı görmeye devam eder.
- Uyuşmazlık Mahkemesinde (3) incelemeler dosya üzerinde yapılır ve bu kanunda belli edilenler dışında çoğunlukla karar verilir.
- Uyuşmazlık Mahkemesi, vereceği bütün kararların sonuçlarını ilgili yargı mercii ve uyuşmazlığın çözülmesi için başvurmuş olan kişilere veya makamlara hemen tebliğ eder.
- Uyuşmazlık Mahkemesinin kararları kesindir. Başkanın uygun göreceği kararlar Resmî Gazete’de yayımlanır.
- 2020 yılında 10.05.2020 tarihine kadar 184 karar vermiş

SAYIŞTAY (Hesap Yargısı)

- Mali yargının gelir tarafında vergi yargısı (idari yargı); gider tarafında ise hesap yargısı (Sayıştay) bulunur.
- Sayıştay, Anayasanın 160. maddesinde düzenlenmiştir.
- Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli bir yargı merciidir.
- Sayıştayın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri, Başkan ve üyelerinin teminatı kanunla (6085 sayılı Sayıştay Kanunu) düzenlenir.

SAYIŞTAY

- Sayıştay her ne kadar Anayasada yüksek mahkemeler başlığı altında düzenlenmemiş olsa da sayıştayı düzenleyen hüküm Anayasanın «cumhuriyetin temel organları» başlıklı üçüncü kısmında «yargı» başlıklı üçüncü bölümde düzenlenmiş olduğundan bir yargı mercii konumundadır. Ayrıca 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 23. maddesinde “Sayıştay Daireleri”nin birer “hesap mahkemesi” olduğu belirtilmiştir.
- Sayıştay Kanununa göre Sayıştay’ın iki temel görevi bulunmaktadır. Birincisi, Sayıştay Kamu Kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemektedir.
- İkincisi, Sayıştay sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamaktadır. Sayıştay birinci görevi ile bir Yüksek Denetim Kurumu, ikinci görevi ile de bir hesap yargısı olarak yapılandırılmıştır.

SAYIŞTAY

- Sayıştay mensupları, Sayıştay Başkanı, Daire başkanları ve üyeler, Sayıştay denetçileri, Başsavcı ve savcılar ve Yönetim mensupları olarak belirtilmiştir. Sayıştayda ayrıca denetçiler ve denetçi yardımcıları bulunur.
- Sayıştay Başkan ve üyelerinin hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri veya öğrenim itibarıyla bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onanmış yurt içinde veya yurt dışındaki en az dört yıllık fakülte veya yüksekokulların birinden mezun olduktan sonra kamu idarelerinde en az onaltı yıl çalışmış olmaları gerekir.
- Sayıştay Başkanı, ve üyelerin seçimi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir.
- Sayıştay Daireleri bir başkan ile altı üyeden kurulu birer hesap mahkemesidir. Daireler, bir başkan ve dört üye ile toplanır, hüküm ve kararlar oy çokluğuyla verilir.

HESAP YARGISI

• Yargılamaya esas rapor

- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında denetçiler tarafından kamu zararına yol açan bir husus tespit edildiğinde sorumluların savunmaları alınarak mali yıl sonu itibarıyla yargılamaya esas rapor düzenlenir.
- Yargılamaya esas raporun düzenlenmesinde, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap vermeyen sorumluların savunmaları dikkate alınmaz. Yargılamaya esas raporlar eki belgelerle birlikte Başkanlığa sunulur. Başkanlık bu raporları en geç onbeş gün içinde hesap yargılamasının yapılacağı daireye gönderir.
- **Yargılamaya esas raporların dairelerce incelenmesi ve hükme bağlanması**
- Daire başkanları dairelerine verilen yargılamaya esas raporlar hakkında başsavcılığın yazılı düşüncesini alır.
- Daire başkanı başsavcılığın yazılı düşüncesini içeren yargılamaya esas raporu düşüncesini bildirmesi için üyelerden birine verir. Üye kendisine verilen yargılamaya esas rapor üzerinde gerekli incelemeyi yapar ve yazılı düşüncesi ile birlikte daire başkanlığına geri verir ve raporda konu edilen hesap ve işlemlerin yargılanmasına başlanır.
- Hesap yargılaması sırasında savcı da hazır bulunur ve görüşünü açıklar.

HESAP YARGISI

• Hüküm ve tutanaklar

- Daireler tarafından yapılan hesap yargılaması sonucunda; hesap ve işlemlerin yasal düzenlemelere uygunluğuna **veya** kamu zararının sorumlulardan tazminine hükmedilir. Bu hükümler dışında, gerekli görülen hususların ilgili mercilere bildirilmesine karar verilebilir.
- Verilen hüküm ve kararlar gerekçeli olarak tutanağa bağlanır ve daire başkanı ve üyeler tarafından imzalanır.
- **Temyiz**
- Sayıştay dairelerince verilen ilamlar Sayıştay Temyiz Kurulunda temyiz olunur. Bu Kurulca verilen kararlar kural olarak kesindir.
- **İçtihatların birleştirilmesi**
- İşin gereği ve ibraz edilen belgelerin mahiyeti bir olduğu halde aynı konu hakkında dairelerce veya Temyiz Kurulunca verilen ilamlar birbirine aykırı ise Sayıştay Başkanı bu ilamları içtihatların birleştirilmesi için Genel Kurula gönderir.

SEÇİM YARGISI (YSK)

- Türkiye'de seçimler 26.04.1961 tarih 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümlerine göre yürütülür.
- Seçim işleri ve sonuçlarının bağımsız yargı denetimine tabi tutulması esastır. Seçimlerin seçim hukukuna dair getirilmiş düzenlemeler uyarınca bağımsız yargı organlarının denetlenmesi faaliyeti seçim yargısı adını alır.
- Türkiye'de seçim yargısı en üst düzeyde Ankara'da bulunan Yüksek Seçim Kurulu, il düzeyinde İl Seçim Kurulları ile ilçe düzeyinde de İlçe Seçim Kurulları (*tam bir yargı merci değildir!*) tarafından yerine getirilir.
- Seçim yargısı ülke düzeyinde seçimlerin hukuki bir düzen içinde yapılmasını sağlar, seçim sonuçları hakkında şikâyet ve itirazları aşağıdan yukarı doğru kurullar halinde karara bağlar.
- YSK teşkilatı, merkez ve taşra birimlerinden oluşur.
- YSK yedi asıl dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel kurullarınca kendi üyeleri arasından seçilir.
- Merkez teşkilatı; Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü, Seçim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı ve Özel Kalem Müdürlüğünden oluşur.
- Taşra teşkilatı; ilçe ve yurt dışı ilçe seçim kurullarına bağlı seçim müdürlüklerinden oluşur. Kurul, gerekli görülen illerde, il seçim kuruluna bağlı seçim müdürlüğü kurabilir.

SEÇİM YARGISI (YSK)

- YSK'nın görev ve yetkileri şunlardır:
- a) Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğüyle ilgili bütün işlemleri yapmak veya yaptırmak, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyet ve itirazları incelemek ve kesin olarak karara bağlamak.
- b) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etmek.
- c) Cumhurbaşkanı seçimi tutanaklarını kabul etmek ve seçilen Cumhurbaşkanı adına seçildiğine dair tutanak düzenlemek.
- c) Seçmen kütüğünün oluşturulması, güncellenmesi, yönetilmesi ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- d) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin konular ile görev, yetki ve sorumluluk alanına giren hususlarda prensip kararları almak ve diğer düzenlemeleri yapmak.
- e) Seçim sürecinde, seçmenlerin hak ve yükümlülükleri ile seçim iş ve işlemlerinin anlatılması amacıyla radyo ve televizyonlarda zorunlu yayın kapsamında yayınlanmak üzere tanıtım programları hazırlamak veya hazırlatmak.
- f) Seçmen kütüğünün önemi ve düzenlenme yöntemleri ile seçmenlerin görev ve sorumlulukları hakkında tanıtım programlarıyla vatandaşları bilgilendirmek.
- g) Engelli seçmenlerin oy kullanmalarını kolaylaştıracak her türlü tedbiri almak.
- ğ) Yurt dışındaki seçmenlerin oy kullanmalarını kolaylaştıracak tedbirleri almak.
- h) Görev alanıyla ilgili konularda yurt içinde ve yurt dışında bulunan kuruluşlarla iş birliği yapmak.
- i) Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

• ASKERİ YARGI

- 2017 Yılında Anayasada yapılan değişiklik ile Anayasada düzenlenen Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare mahkemesi kaldırılmış, ülkemizde yargı birliği sağlanmıştır.
- Askeri yargı alanında faaliyet gösteren tek mahkeme askeri disiplin mahkemeleridir. Savaş halinde askeri mahkemeler kurulabilir.
- 16.06.1964 tarih 477 sayılı «Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun»
- Disiplin mahkemesi, biri başkan ikisi üye olmak üzere üç subaydan kurulur.
- Disiplin mahkemeleri asker kişilerin bu kanunda yazılı disiplin suçlarına ait davalara bakar.
- Üç günde iki aya kadar oda ve göz hapsi cezası verebilir.